

Nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lí

I. Kiến thức cơ bản

- *Nghị luận về một vấn đề tư tưởng, đạo lí là bàn về một vấn đề thuộc lĩnh vực tư tưởng, đạo đức, lối sống... của con người.*
- *Yêu cầu về nội dung của bài nghị luận này là phải làm sáng tỏ các vấn đề tư tưởng, đạo lí bằng cách giải thích, chứng minh, so sánh, đối chiếu, phân tích,... để chỉ ra chỗ đúng (hay chỗ sai) của một tư tưởng nào đó, nhằm khẳng định tư tưởng của người viết.*
- *Về hình thức, bài viết phải có bố cục ba phần, có luận điểm đúng đắn, sáng tỏ, lời văn chính xác, sinh động.*

II. Hướng dẫn tìm hiểu câu hỏi phần bài học

Đọc văn bản và trả lời câu hỏi.

Câu a. Văn bản Tri thức là sức mạnh bàn về sức mạnh của tri thức đối với đời sống.

Câu b. Văn bản có thể chia làm ba phần:

- + Phần một (mở bài): Nêu lên những ý kiến đánh giá của các nhà tư tưởng về sức mạnh của tri thức.
- + Phần hai (thân bài): Nêu và phân tích hai dẫn chứng, chứng minh tri thức là sức mạnh trong lĩnh vực kĩ thuật và trong cuộc cách mạng Việt Nam.
- + Phần ba (kết bài): Xác định thái độ của mọi người phải biết quý trọng tri thức.

Câu c. Các câu luận điểm trong bài:

- + Tri thức là sức mạnh (Bê-con). Ai có tri thức thì người đó có sức mạnh (Lê-nin).
- + Tri thức đúng là sức mạnh trong lĩnh vực khoa học kĩ thuật).
- + Tri thức cũng là sức mạnh của cách mạng.
- + Tri thức có sức mạnh to lớn như thế, nhưng đáng tiếc còn có không ít người chưa biết quý trọng tri thức... Muốn biến nước ta thành một quốc gia giàu mạnh, công bằng dân chủ văn minh, sánh vai cùng các nước trong khu vực và thế giới cần phải có biết bao nhiêu nhà tri thức tài năng trên mọi lĩnh vực.

Các luận điểm này đã diễn đạt được một cách dứt khoát rõ ràng ý kiến của người viết, thu tóm được nội dung của toàn bài.

Câu d. Văn bản chủ yếu dùng phép lập luận chứng minh, từ luận điểm dùng các dẫn chứng cụ thể để làm sáng tỏ sự đúng đắn của từng luận điểm mà thuyết phục người đọc.

Câu e. Sự khác nhau giữa một bài nghị luận về tư tưởng đạo lí với bài nghị luận về một sự việc, hiện tượng trong đời sống:

- + Nghị luận về tư tưởng đạo lí là từ tư tưởng, quan điểm dùng lí lẽ, dẫn chứng phân tích chứng minh làm rõ vấn đề.
- + Nghị luận về một hiện tượng, sự việc là từ sự việc, hiện tượng xảy ra trong đời sống thực tế mà rút ra tư tưởng quan điểm.

III. Hướng dẫn luyện tập

Đọc văn bản sau đây và trả lời câu hỏi.

a. Văn bản trên thuộc loại nghị luận nào?

Văn bản Thời gian là vàng thuộc loại nghị luận về một vấn đề tư tưởng đạo lí.

b. Văn bản nghị luận về vấn đề gì? Chỉ ra luận điểm chính của nó?

- + Văn bản nghị luận về vai trò và giá trị của thời gian đối với cuộc sống của con người.
- + Luận điểm chính của từng đoạn:
 - Thời gian là vô giá.
 - Thời gian là sự sống.
 - Thời gian là thắng lợi.
 - Thời gian là tri thức.
 - Bỏ phí thời gian là có hại.

c. Phép lập luận chủ yếu trong bài này là gì? Cách lập luận trong bài có sức thuyết phục như thế nào?

- + Phép lập luận (trong bài chủ yếu là giải thích và chứng minh).

+ Cách lập luận trong bài theo từng cặp song hành giữa luận điểm và dẫn chứng, cứ mỗi luận điểm được đưa ra lại có một dẫn chứng thuyết phục cho luận điểm đó.

Xem tiếp tài liệu tại: <https://vndoc.com/tai-lieu-hoc-tap-lop-9>